

*Моїсєєва Олена Сергїївна,
Національний університет "Острозька академія"*

ПРОБЛЕМА БАГАТОЗНАЧНОСТІ У ЛІНГВІСТИЧНІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Для розуміння проблеми багатозначності у сучасній науці про мову, необхідно розпочати з самого визначення поняття багатозначності. Отже, багатозначність або полісемія – наявність у семантичній структурі мовної одиниці двох чи більше значень, тобто віднесеність її до двох чи більше об'єктів позначення. З огляду на це, щодо питання багатозначності терміну виникають різні думки та погляди. Деякі вчені (Раєвська Н.М., Арнольд І.С) вважають, що полісемія у термінології не має існувати [2: 266]. Це пов'язано з тим, що терміни мають бути однозначними, точними та байдужими до контексту. Проте, Комісаров В.Н. та Земська Е.А. допускають наявність багатозначності у термінології. Кожен термін може мати не одну дефініцію [1: 118].

Актуальність проблеми полягає у тому, що питання багатозначності, попри значну дослідженість у художніх творах, досить мало вивчене у науковій термінології.

Предмет – особливості прояву явища багатозначності термінології на прикладі конкретної вибірки термінів.

Завдання дослідження - виокремити групи багатозначних термінів на основі спільних ознак та здійснити їх короткий опис.

На основі Англо-руського словаря лінгвістических терминів Дениса Хворостина [3: 112] було виокремлено наступні групи термінів:

1. Терміни, перше значення яких є узагальненим, а друге – конкретизованим. Ця група включає в себе найбільшу кількість термінів. До неї відносяться слова, які свідчать про перехід від родового поняття до видового (*masculine*), від явища до його практичного застосування (*vernacularism*), слова, які містять у собі характеристику та особу, якій притаманна ця характеристика (*bilingual*).

2. Терміни, перше значення яких є загальним, а інше використовується у межах певної науки, або терміни, перше значення яких є

науковим, а друге – загальним. Для ілюстрації звуження значення слова до наукового можна назвати *major*, яке пройшло подібний процес від “більш значний, більший, той, що складає більшу частину” та “головний (у структурі силогізму)” у логіці. На противагу, слово *linguist* вживалося спочатку у значенні “лінгвіст, мовознавець”, тобто як спеціаліст у певній галузі знань. Пізніше це слово почало позначати “людину, яка володіє мовами, поліглотом”.

3. Терміни, які використовуються для позначення явищ у різних науках. Не дивлячись на те, що вони мають деяку подібність у значеннях, вони використовуються у різних сферах та галузях знань. Так, слово *environment* у лінгвістиці трактується як “оточення”, де мається на увазі оточення конкретного слова, а у психології - “навколишнє середовище”, тобто чинники та фактори, які впливають на людину ззовні.

4. Четверта група слугує опозицією для першої, адже включає у себе терміни, значення яких змінюється від конкретного до загального. Розширення значення притаманне для слова *idiom*, яке спочатку позначало “ідіому, ідіоматичний вираз”, згодом - “мову, діалект, говір”.

На основі вибірки можна простежити, що сфера вжитку значення кожного слова змінювалась у залежності від історичного розвитку мови, зовнішніх або внутрішньо лінгвістичних процесів. Звідси, багатозначність є невід’ємною частиною лінгвістичної термінології, адже свідчить про те, що наука не є виключно сталою та незмінною системою, а схильна до змін та розвитку.

Список літератури:

1. Комісаров В. Н. Лінгвістика перекладу [Текст] / В. Н. Комісаров. – М.: Міжнародні відносини, 1990. – 118 с.
2. Раєвська Н. М. English lexicology [Текст] / Н. М. Раєвська. – К.: Вища школа, 1991. – 266 с.
3. Хворостин Д. В. Англо-русский словарь лингвистических терминов [Текст] / Д. В. Хворостин. - Ч.: Записки лингвиста, 2007. – 112с.